

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ
ЗАҢ ФАКУЛЬТЕТІ
ЮРИДИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ҚЫЛМЫСТЫЛЫҚПЕН КҮРЕС МӘСЕЛЕЛЕРІН ЗЕРДЕЛЕУ ЖӨНІНДІГІ
ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ ОРТАЛЫҒЫ
НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ЦЕНТР ПО ИЗУЧЕНИЮ ПРОБЛЕМ
БОРЬБЫ С ПРЕСТУПНОСТЬЮ

ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ, ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУ ЖӘНЕ
КРИМИНАЛИСТИКА КАФЕДРАСЫ
КАФЕДРА УГОЛОВНОГО ПРАВА, УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА И
КРИМИНАЛИСТИКИ

**«ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҢ, ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУДІҢ
ЖӘНЕ КРИМИНАЛИСТИКАНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ»**
*атты Қазақстан халқының бірлігі мерекесіне арналған жоғары оқу
орындарының арасындағы жыл сайынғы магистранттар мен
студенттердің ғылыми конференциясының*
МАТЕРИАЛДАРЫ

30 сәуір 2013 жыл

VII Шығарылым

МАТЕРИАЛЫ

*Ежегодной Межвузовской научной конференции
магистрантов и студентов, посвященной Празднику
единства народа Казахстана*

**«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ УГОЛОВНОГО ПРАВА,
УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА И КРИМИНАЛИСТИКИ»**

30 апреля 2013 года

VI Выпуск

Алматы қаласы

город Алматы

Проведение ежегодной межвузовской научной конференции и публикация материалов осуществлены в рамках 1342/ГФ «Разработка криминалистических технологий при расследовании преступлений в условиях глобализации»

Ответственный редактор

д.ю.н., профессор Р.Е. Джансараева

Члены редколлегии:

к.ю.н., доцент Б.М. Жугралина

к.ю.н., доцент А.Д. Байсалов

старший преподаватель М.Е. Акболатова

магистр юридических наук, ассистент Л. Бисенғали

А__ **Актуальные** проблемы уголовного права, уголовного процесса и криминалистики: материалы ежегодной межвуз. науч. конф. магистрантов и студ., посвященной Празднику единства народа Казахстана. 30 апреля 2013 г. – Алматы: Казак университеті, 2013. - 212 с.

ISBN

В сборнике представлены научные доклады участников ежегодной межвузовской научной конференции «Актуальные проблемы уголовного права, уголовного процесса и криминалистики», организованной Научно-исследовательским центром по изучению проблем борьбы с преступностью и кафедрой уголовного права, уголовного процесса и криминалистики юридического факультета Казахского национального университета имени аль-Фараби. В научных докладах магистрантов и студентов поднимаются и актуализируются современные проблемы уголовного права, уголовного процесса и криминалистики, проблемы гуманизации уголовной политики и другие.

Материалы конференции адресуются студентам, магистрантам, докторантам, преподавателям, а также всем тем, кто интересуется вопросами научного решения актуальных проблем уголовно-правовых дисциплин.

**УДК
ББК**

Асқарқызы Ә.,
әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
заң факультетінің 3 курс студенті

Ғылыми жетекшісі: құқық магистрі, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті заң факультеті қылмыстық құқық, қылмыстық іс жүргізу және криминалистика кафедрасының ассистенті Арын А.А.

КІСІ ӨЛТІРУДІҢ ТЕРГЕУ ӘРЕКЕТТЕРІНІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Қазіргі қоғамдағы жиі кездесетін және жылдан жылға саны өсіп бара жатқан қылмыс түрі бұл – кісі өлтіру болып табылады және оның барлық түрлері қоғамдық қауіптілікті жоғарлатылатын қылмысқа жатқызылады. Азаматтардың өмір қауіпсіздігін қамтамасыз ететін қоғамдық қатынастар кез келген қасақанылықпен адам өлтірудің объектісі болып табылады. Қазақстан Республикасының Конституциясының 1-бабында «...оның ең қымбат қазынасы—адам және адамның өмірі...» болып табылатындығы аталып көрсетілген [1].

ҚР ҚК 96-бабының 1-бөлімінде қарастырылған адам өлтіру берілген қылмыс түрінің негізгі құрамы болып табылса, 96-баптың 2-бөлімі ауырлатылған мән-жайда жасалған адам өлтірудің бірнеше түрін кірістіреді оларды тергеу әдістемесі тек істің фактілік мән-жайларын (қылмыс құрамының объективтік жағы) қарастырып ғана қоймай, қылмыс жасаған тұлғаның жас шамасын, субъективтік факторлардың болғандығын, қажетті жағдайларда қылмыстың қатысушыларын анықтау және тергеушінің өндірісіндегі нақты іске қатысты болып табылатын бірқатар басқа да міндеттерді шешу қажет болады [2].

Қасақаналықпен адам өлтіруді тергеу барысында дәлелденуі тиіс мән-жайлардың шеңбері ҚР ҚІЖК-нің тиісті баптарымен, адам өлтірудің әрбір түрі үшін жауаптылықты қарастыратын ҚР ҚК-нің баптарымен және де тергеудегі нақты қылмыс оқиғасының сипатымен анықталады. Қылмыстық істерді қозғауға (қасақаналықпен адам өлтіруге байланысты істерді де) төмендегідей себептер мен негіздер болуы мүмкін: азаматтардың арыздары; кінәсін мойындап келу; мемлекеттік органның лауазымды адамының немесе ұйымда басқару функцияларын атқарып отырған адамның хабарламасы; бұқаралық ақпарат құралдарындағы хабар; лауазымды адамдардың және қылмыстық іс қозғауға құқық берілген органдардың қылмыс туралы мәліметтерді тікелей анықтауы [3].

Тексеру әрекеттерінің таңдалып алынуы, олардың кезектілігі, сипаты мен көлемі қозғалған қылмыстық істі тергеудің әдістемесі де тергеушімен дербес анықталады және көп жағдайда қылмыстық істі қозғауға негіз болған материалдардың сипатына тікелей тәуелді болады. Кісі өлтіру, яғни басқа адамға құқыққа қарсы қасақана қаза келтіру (ҚР ҚК 96-бап 1-бөлім) болып табылатындықтан және жеке адамға қарсы қол сұғушылықтың мейілінше ауыр түрі болғандықтан тергеу барысында ең бірінші кезекте басқа адамға

құқыққа қарсы қаза келтіру оқиғасының орын алғандығы дәлелденуі тиіс және сонымен өзара байланыстылықта берілген қылмыс құрамының объективтік және субъективтік жақтарының құрамдық белгілері: орыны, уақыты, жасалу тәсілі және қылмыстың іздерін жасыру, қаза келген адамның жеке басы және қылмысты жасаған тұлғаның жеке басы және басқа да фактілік мәліметтер анықталуы керек.

Тергеу міндетіне тек жасалған қылмыстың барлық мән-жайларын анықтау ғана емес, сонымен бірге құқыққа қарсы әрекет жасаған тұлғаны және оның кінәлілігінің дәрежесін, қылмыстық жауаптылыққа тартудың мүмкіншілігін анықтау міндеті де кіргізіледі себебі, кез келген қылмысты тергеу әдістемесі өзіне қылмыстық іс бойынша дәлелдеу нәрсесіне жатқызылатын және қылмыстың құрамының объективтік те, субъективтік те жақтарын құрайтын барлық мән-жайларды анықтауға бағытталған ғылыми-негізді кепіл-кеңестерді жатқызуға болады. Қасақаналықпен адам өлтірудің қоғамдық қауіптілігі өте жоғары болғандықтан және соған сәйкес осындай қылмысты жасаған тұлғалар жазаның қатал түрлеріне тартылатындықтан атап айтқанда, ұзақ мерзімге қоғамнан оқшауланатындықтан кей реттерде тіпті өлім жазасына да кесілуі мүмкін болғандықтан оларды тергеу жұмыстарының барысында тергеушінің қылмыстың қылмыстық-құқылық сипатын құрайтын барлық элементтерді жетік білуі міндетті болып табылады аларды анықтау дәлелдеу нәрсесіне кірістіріледі ал оларды анықтау және дәлелдеу қасақаналықпен адам өлтірудің нақты түріне қолданылатын бірқатар әдістемелік құралдарда топтастырылған [4].

Криминалистикалық сипаттамасының негізі болып қылмысты жасау тәсілі және қылмысты жасыру тәсілі табылады. Кісі өлтірудің жиі кездесетін біртектес тәсілдері атыс қаруларын, ұшсыз заттарды, қолмен және аяқпен ұру арқылы, улау, тұншықтыру, суға батыру, биіктен немесе қозғалыстағы автотранспорттан құлату, жәбірленуші дәрменсіз жағдайда жеткізіп, оны кісі өлтіру үшін қолдану жолдарымен өмірінен айыру болады. Көбінесе қауіпті жағдайда болатын адамдардың санаты бар және олар қылмыс құрбандарына айналады. Олар:

1) бұлар міндетіне қоғамдық қауіпсіздікті, бағалы заттарды қорғауға кіретін тұлғалар жатқызылады. Бұл санатқа жиі кездесетін оқиғалары мүлікті иемдену немесе қоғамдық тәртіпті бұзуды тыю кезіндегі кісі өлтірулер кіреді;

2) екінші санатқа өрескел, ұрысқа онай түсетін жеңіл тыныстықтарға және шулы жерлерге, бұзалық әрекеттерге жақын, алкоголь, есірткі заттарды қолданатын тұлғалар жатады. Бұл санаттағы себепсіз төбелестен шығатын сондай-ақ, абайсызда ұрыс нәтижесінде болатын кісі өлтірулер жатады.

3) тұрмыстық және махаббаттық қатынасқа ұрысқа түсетін тұлғалар жатады. Бұл жерде жиі кездесетін себептер болып кек алушылық, қызғанушылық, алдап кету және тағы басқа есептеледі.

Жеке басы анықталмаған және бөлшектенген мәйіттер табылғанда алғашқы кезеңде тергеушінің және анықтама органының күші оның жеке басын анықтауға бағытталынады, міне осындай жағдайда тергеудің негізгі

қиындығы туындайды. Жәбірленушінің жеке басы келесідей иәсілдермен анықталады:

- дактилоскопиялық және оны ПМ есептерінен тексеру;
- мәйіттің киімдерін оның иесін анықтау мақсатында қарау;
- тірі кезінде жәбірленушіні мүмкін білетін тұлғаларға мәйітті немесе киімдерін тану үшін көрсету;
- іс түссіз жоғалғандардың картотекалық есептерінен тексеру және ол тұлғалардың белгілермен мәйіттің белгілерін салыстыру;
- мәйіттің өзінен немесе оған жақын жерлерден табылған заттарға қарау жүргізу;
- іс түссіз жоғалғанның фотосуретін бұқаралық ақпараттар құралдарына жариялау және т.б.

Осылайша қасақаналықпен адам өлтіруді тергеу жұмысының күрделілігі, көп еңбек сіңіруді талап ететіндігі және көп қырлылығы бір жағынан тергеушіден жоғарғы кәсіби шеберлікті талап етсе, екінші жағынан қылмыстың осындай түрін ашу және тергеу жұмыстарын жеңілдететін жаңа әдістемелік амалдарды практикада қолдана білуді талап етеді. Сондықтан қасақаналықпен адам өлтіруді тергеу тергеудің өте күрделі түрлерінің бірі болып табылатындықтан осы санаттағы қылмыстық істер тергеу органдарының барынша білікті тергеушілеріне жүктеледі, олардың көп жағдайда аса маңызды істер бойынша тергеушілер деп аталатындығы да сондықтан.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1) Қазақстан Республикасының Конституциясы, Алматы 2012 ж., 40 б.
- 2) Қазақстан Республикасының Қылмыстық Кодексі, Алматы 2012 ж.,
- 3) Қазақстан Республикасының қылмыстық іс жүргізу Кодексі, Алматы 2012 ж.,
- 4) Тлеубергенов Е. М. Криминалистикалық әдістеме. Оқу құралы. Алматы “Дәнекер”.

СОДЕРЖАНИЕ

Абдрахман А.Д. Қылмыстан сақтандыру және сот билігі.....	
Абдрахметова А., Жоламанова Н. Адвокаттық қызметті ұйымдастыру.....	
Абен Т.А. Жеке басы белгісіз мәйіттерді криминалистикалық есепке алудың мәселелері.....	
Адамбеков А.А. Қазақстандағы ювеналды юстицияның дамуы және қызмет атқару ерекшеліктері.....	
Айнакулова Д. Этика адвоката.....	
Асқарқызы Ә. Кісі өлтірудің тергеу әрекеттерінің ерекшеліктері.....	
Асубаева А.С. Криминалистикалық одорологияның қылмысты ашудағы маңызы.....	
Асубаева А., Джаугаштина А. Қылмыстық сот ісін жүргізуде бәсекелестік принципінің қылмыстық процессуалдық мәселелері.....	
Әбдіқожаева А., Базарлинова А. Адвокаттық құпия және адвокаттың кәсіби әдебі.....	
Әшімбаева А.М. Проблемные вопросы уголовно-правовой и криминалистической характеристик угона и кражи транспортных средств.....	
Байбалаев А.Б. Кәметке толмағандардың құқық бұзуға бейім мінез-құлқы және оның алдын алудың проблемалары.....	
Баймбетова Л.Т. Криминалистикалық болжамдар және олардың қылмыстарды ашу мен тергеудегі рөлі.....	
Байшуахов А.М. Специфика судебной речи.....	
Балтабаев А.Ғ. Бүгінгі күннің маңызды мәселелерінің бірі ұйымдасқан қылмыстық топтардың тарабынан орын алатын бопсалау қылмысымен күресу болып табылады.....	
Болатбекқызы Ә. Адамның аяқ іздерін зерттеудің мәселелері.....	
Бураханова А.Н. Некоторые особенности женской преступности.....	
Дарибаева Қ.Б. Жаңа құқықтық саясат тұжырымдамасы.....	
Даутова Н. Судебное красноречие.....	
Даутова Н. Некоторые особенности допроса как разновидности общения... ..	
Джаугаштина А.К. Хабар-ошарсыз кеткен тұлғаларды криминалистикалық есепке алудың мәселелері.....	
Dzhumakhanbetova E. Qualification of an unfinished crime.....	
Дүйсенбай Р.М. Тонау бойынша жүргізілетін алғашқы және кейінгі тергеу әрекеттері мен жедел-іздістіру шаралары.....	
Ем М. Проблемы участия законного представителя в допросе несовершеннолетнего подозреваемого, обвиняемого на предварительном расследовании.....	
Ералиева К.Ш. Проблемы прокурорского надзора за законностью исполнительного производства.....	
Естібай А.А. Проблемы педофилии среди молодежи.....	
Жұмақұлова А.М. Ақша белгілерінің техника – криминалистикалық сараптамасы.....	

Жумаханова Х.Ж. Телефонды сөйлесімдерді тыңдаудың құқықтық аспектілері.....	
Жумаханова Х.Ж. Қорқорды қорғайтындар «қор» болды.....	
Ибраева А.Ч. Проблемы профилактики преступлений, совершаемых детьми с девиантным поведением.....	
Ибрашев Н.М. Қорқытып алушылық қылмысы бойынша кейінгі тергеу әрекеттерінің тактикалық ерекшеліктері.....	
Ильяшева Д.Б. Адвокатская тайна.....	
Итахунова Г. К вопросам предупреждения насилия над женщинами.....	
Кабен Н. Проблемы предупреждения женской преступности.....	
Каймулдинова П. Трасология.....	
Калилаханов А. Значение обвинительной речи прокурора в судебном разбирательстве.....	
Кожаметова А. Участие адвоката в гражданском процессе.....	
Кудабаева А.Б. Кәмілеттік жасқа толмағандардан жауап алудың ерекшелігі.....	
Кусаинов А.Г. Доказательственная речь (как должна звучать убедительная речь).....	
Макрушин А.О. Виды судебных речей и их особенности.....	
Малқарбаева М. Общеуголовная корыстная преступность.....	
Мәулен Қ.Ә. Ізін суытпай қылмыстарды тергеудің әдістемесі.....	
Мірәлиева М., Үмбет А. Қазақстан Республикасында адвокаттық қызметінің мәселелері.....	
Мукажан А. Проблемные вопросы квалификации хулиганства.....	
Муратова А. Қазақстан Республикасында кәмілетке толмағандардың қылмыстық жауаптылығы.....	
Нұрланұлы Б. Қылмыстан сақтандырудың жүйеленуі.....	
Омарова М.С. Қазақстан Республикасы прокуратура органдарының биліктің басқа да тармақтарымен өзара байланысы.....	
Омарова Н., Омарова М. Шет мемлекеттеріндегі адвокатура және адвокаттардың құқықтық жағдайы.....	
Өрісбаева З.Т. Жол-көлік оқиғасын тергеу әдістемесі.....	
Сағынаева Ұ.С. Криминалистикалық есепке алу және оның қылмысты ашу мен тергеудегі рөлі.....	
Сағынбаева Ә.Е. Қылмыстық заңды дамыту – негізгі құқықтық қажеттілік.....	
Сандықбаева А. Причины и условия преступности несовершеннолетних.....	
Сатыбалдина С.К. Тінту тактикасының ерекшеліктері.....	
Сембай Д. Жауап алу тактикасының ерекшеліктері. Кәмілет жасқа толмағандардан жауап алу немесе жауап алғанда қолданылатын тактикалық әдістер.....	
Серик М.Т. Обстоятельства, исключющие участие адвоката в качестве защитника.....	
Серікбаев А.М. Криминалистикалық одорология және оның қылмыстарды ашу мен тергеудегі маңызы.....	

Тастанов А.Д. Азаматтық істер бойынша адвокат өкілдің рөлі: құқықтық негіздемелері.....	
Тойшыбаева А. Судебная речь.....	
Торбек А.С. Адвокат в уголовном процессе.....	
Төлмұратова А.Т. Адвокаттық құпия.....	
Халимназаров Б. Некоторые вопросы деятельности органов прокуратуры в Республике Казахстан.....	
Хильман А.И. Телефонды сөйлесімдерді криминалистикалық қамтамасыз ету.....	
Шарафи С. Проблемы оперативно-розыскной деятельности.....	
Шукуралиев Ф. Некоторые вопросы модернизации правоохранительной системы.....	
Ягмусова А. Эвтаназия: проблемы квалификации и правового закрепления...	